DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)
den 25 februari 1999 *

I mål C-86/97,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget, från Bundesfinanzhof (Tyskland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Reiner Woltmann, med firma "Trans-Ex-Import"

och

Hauptzollamt Potsdam,

angående tolkningen av artikel 905.1 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 253, s. 1; svensk specialutgåva, område 2, volym 10, s. 1),

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av ordföranden på andra avdelningen G. Hirsch, tillförordnad ordförande på sjätte avdelningen, samt domarna G. F. Mancini, J. L. Murray (referent), H. Ragnemalm och R. Schintgen,

generaladvokat: G. Cosmas,
justitiesekreterare: R. Grass,

* Rättegångsspråk: tyska.

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Reiner Woltmann, som bedriver näringsverksamhet under firma "Trans-Ex-Import", genom advokaten Peter H. Eggers, Berlin,

— Frankrikes regering, genom Kareen Rispal-Bellanger, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning, och Gautier Mignot, secrétaire des affaires étrangères, samma avdelning, båda i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom professor Umberto Leanza, chef för utrikesministeriets avdelning för diplomatiska tvister, i egenskap av ombud, biträdd av Ivo M. Braguglia, avvocato dello Stato,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom juridiske rådgivaren Jürgen Grunwald och Michel Nolin, rättstjänsten, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till referentens rapport,

och efter att den 28 maj 1998 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Bundesfinanzhof har genom beslut av den 26 november 1996, som inkom till domstolen den 27 februari 1997, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget ställt två

frågor om tolkningen av artikel 905.1 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 253, s. 1, svensk specialutgåva, område 2, volym 10, s. 1, nedan kallad förordningen).

2 Frågorna har uppkommit inom ramen för en talan om ogiltigförklaring som Reiner Woltmann, som bedriver näringsverksamhet under firma "Trans-Ex-Import", har väckt avseende ett beslut av Hauptzollamt Potsdam (nedan kallat Hauptzollamt) om eftergift av importtullar och importavgifter.

Tillämpliga bestämmelser

3 Enligt artikel 239.1 i förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 (EGT L 302, s. 1, svensk specialutgåva, område 2, volym 16, s. 4, nedan kallad kodexen) jämförd med artikel 249 i samma kodex, är kommissionen behörig att avgöra de fall som rör eftergift och återbetalning av import- eller exporttullar. Denna befogenhet har getts kommissionen med stöd av förordningen.

4 I artikel 239 i kodexen föreskrivs följande:

"1. Import- eller exporttullar får återbetalas eller efterges i andra fall än de som avses i artiklarna 236—238 och vilka

— bestäms enligt kommittéförfarandet,

— följer av omständigheter vid vilka varken oriktigheter eller uppenbar vårdslöshet kan tillskrivas den person det gäller. De fall vid vilka denna bestämmelse får tillämpas och de närmare reglerna för förfarandet fastställs enligt kommittéförfarandet. Återbetalning eller eftergift får underkastas särskilda villkor.

2. Återbetalning eller eftergift av tullar av de skäl som anges i punkt 1 skall beviljas efter ingivande av ansökan till vederbörande tullkontor inom tolv månader efter den dag då gäldenären underrättades om tullbeloppet.

..."

5 De fall som avses i artikel 239 i kodexen anges närmare i del 4, avdelning IV, kapitel 3 i förordningen. Kapitel 3 har rubriken "Särskilda bestämmelser för tillämpning av artikel 239 i kodexen" och omfattar artiklarna 899—909.

6 I artikel 899 i förordningen anges följande:

"Med förbehåll för andra situationer som skall bedömas från fall till fall i enlighet med förfarandet i artikel 905—909, och när den beslutande tullmyndigheten, till vilken den i artikel 239.2 i kodexen omtalade ansökan om återbetalning eller eftergift lämnats in, konstaterar

— att de grunder som framförs till stöd för ansökan motsvarar en av de omständigheter som avses i artikel 900—903 och att dessa omständigheter inte är ett uttryck för att den berörda personen har handlat bedrägligt eller gjort sig skyldig till uppenbar försumlighet, skall myndigheten återbetala eller efterge importtullbeloppet i fråga;

med 'den berörda personen' förstås den eller de personer som anges i artikel 878.1 eller deras representanter, och varje annan person som har varit medverkande vid fullgörandet av tullformaliteterna för varorna i fråga eller som har lämnat de nödvändiga instruktionerna för fullgörandet av dessa formaliteter,

— att de grunder som framförs till stöd för ansökan motsvarar en av de omständigheter som avses i artikel 904, skall den inte återbetala eller efterge importtullbeloppet i fråga."

7 Artikel 900.1 a i förordningen har följande lydelse:

"1. Importtullar skall återbetalas eller efterges om

a) icke-gemenskapsvaror som hänförts till ett tullförfarande som innefattar hel eller partiell befrielse från importtullar för varor som övergått till fri omsättning med gynnsam behandling i tullhänseende på grund av deras särskilda användning stjäls, under förutsättning att varorna genast återfinns och på nytt hänförs till den ursprungliga tullbehandlingen i det skick som de var när de stals."

8 I artikel 905 i förordningen preciseras hur tullmyndigheten skall bedöma den berördes situation, när denna inte motsvarar någon av de situationer som avses i artiklarna 900—904 i samma förordning. I artikel 905.1 anges således följande:

"Om den beslutande tullmyndighet till vilken en ansökan om återbetalning eller eftergift enligt artikel 239.2 i kodexen har ingivits inte kan fatta ett beslut på grundval av artikel 899, men ansökan är bestyrkt med bevis som kan ge upphov till en särskild situation till följd av omständigheter under vilka inget bedrägeri eller klar försumlighet kan tillskrivas personen i fråga, skall den medlemsstat som denna myndighet tillhör överlämna ärendet till kommissionen för ett avgörande enligt det förfarande som fastställs i artikel 906—909.

Beteckningen 'den berörda personen' skall tolkas på samma sätt som i artikel 899.

I alla andra fall skall den beslutande tullmyndigheten avslå ansökan."

9 I januari 1994 stals omkring 3,2 miljoner cigarretter, som huvudsakligen tillhörde tredje man, från ett lager som klaganden i målet vid den nationella domstolen är behörig att förvalta i de nya delstaterna i Tyskland. Efter stölden krävde tullmyndigheterna att sökanden skulle betala ett belopp om 485 703,99 DM i importavgift för nämnda cigarretter. Av denna summa avsåg 58 206,87 DM tullar. Enligt klaganden i målet vid den nationella domstolen har de stulna varorna under lagringen inte kunnat försäkras mot risken för stöld.

10 Överklagandet av tullmyndighetens beslut om påförande av tull avslogs. Avslagsbeslutet blev därmed exigibelt.

11 Tullmyndigheterna avslog också Reiner Woltmanns begäran att importtullarna och importavgifterna skulle efterges av billighetsskäl. Talan om ogiltigförklaring, som Reiner Woltmann väckte med den motiveringen att hans ansökan om eftergift borde överlämnas till kommissionen i enlighet med gemenskapstullrätt, avslogs likaså. Finanzgericht [skattedomstol i första instans] fann att gemenskapsrätten hade företräde framför de nationella bestämmelserna om billighetsskäl. Vidare ansåg Finanzgericht att villkoren för att ärendet skulle överlämnas till kommissionen inte var uppfyllda, eftersom det inte förelåg någon "särskild situation" i den mening som avses i artikel 905.1 i förordningen.

12 Klaganden i målet vid den nationella domstolen överklagade Finanzgerichts avgörande på rättsliga grunder ("Revision") till Bundesfinanzhof. Denna ansåg en tolkning av vissa gemenskapsbestämmelser vara nödvändig för att kunna döma i förevarande sak.

13 Mot denna bakgrund har Bundesfinanzhof ställt följande tolkningsfrågor till domstolen:

"1) Skall artikel 905.1 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen (EGT L 253, s. 1, nedan kallad förordningen om tillämpning av tullkodexen) tolkas så, att den beslutande tullmyndigheten inte kan anse att det föreligger en 'särskild situation till följd av omständigheter under vilka varken bedrägeri eller klar försumlighet kan tillskrivas personen i fråga' när de villkor som anges i artikel 900.1 a i förordningen om tillämpning av tullkodexen för eftergift av tull till förmån för lagerinnehavaren inte är uppfyllda, vid stöld av varor från ett tullager (icke-gemenskapsvaror)?

2) Om den första frågan besvaras jakande:

Gäller detta också i en situation där det föreligger omständigheter av en särskilt känslig natur, när varan inte har kunnat försäkras mot risken för stöld och uppbörd av tullen skulle omöjliggöra lagerinnehavarens ekonomiska överlevnad, eller är det vid sådana faktiska omständigheter möjligt att anse detta vara en sådan 'särskild situation' som avses i artikel 905.1 i förordningen om tillämpning av tullkodexen vilken medför att ärendet skall överlämnas till kommissionen för avgörande?"

14 Det framgår av handlingarna i målet att den hänskjutande domstolen genom sina frågor, som lämpligen bör undersökas tillsammans, önskar få klarhet i följande fråga: Kan en nationell tullmyndighet anse att det inte föreligger någon särskild situation till följd av omständigheter under vilka varken bedrägeri eller klar försumlighet kan tillskrivas personen i fråga, när det har stulits varor som deponerats i ett lager och som inte har kunnat försäkras mot risken för stöld, och när påförandet av tullar på nämnda varor skulle medföra att det berörda företaget går i konkurs?

15 Det skall till en början påminnas om att domstolen, när den meddelar förhandsavgöranden inom ramen för artikel 177, inte är behörig att tillämpa regler i gemenskapsrätten på ett visst fall. Den kan endast tillhandahålla den nationella domstolen de upplysningar om tolkningen av gemenskapsrätten som den behöver för att

bedöma verkningarna av en nationell bestämmelse (se bland annat domarna av den 15 juli 1964 i mål 100/63, Van der Veen, REG 1964, s. 1105, 1121, och av den 11 juli 1985 i mål 137/84, Mutsch, REG 1985, s. 2681, punkt 6; svensk specialutgåva, volym 8).

16 Det skall påpekas att tullmyndigheten skall bevilja återbetalning eller eftergift av importtullarna i fråga när de grunder som framförs till stöd för ansökan om återbetalning eller eftergift motsvarar något av de fall som avses i artiklarna 900—903 och när varken bedrägeri eller klar försumlighet kan tillskrivas personen i fråga. Om de grunder som framförs till stöd för nämnda ansökan däremot motsvarar något av de fall som avses i artikel 904, skall tullmyndigheten avslå ansökan.

17 Därav följer att det förfarande som föreskrivs i artiklarna 905—909 i förordningen skall iakttas, om den nationella myndigheten inte på grundval av artiklarna 899—904 i förordningen kan bevilja eller avslå eftergift av tullar.

18 Det följer nämligen av systematiken i del 4, avdelning IV, kapitel 3 i förordningen att det genom artikel 905 i gemenskapens tullrätt införs en generalklausul grundad på skälighet, som är avsedd att täcka undantagssituationer som inte kan hänföras till något av de fall som avses i artiklarna 900—904 i samma förordning.

19 Om tullmyndigheten med hänsyn till de framförda grunderna inte kan fatta ett beslut om eftergift av tullar på grundval av artikel 899 i förordningen, skall den alltså undersöka om det finns förmildrande uppgifter som kan ge upphov till en särskild situation, i den mening som avses i artikel 905.1 i förordningen, till följd av omständigheter under vilka varken bedrägeri eller klar försumlighet kan tillskrivas personen i fråga samt, i förekommande fall, överlämna handlingarna i ärendet till kommissionen. Denna gör därefter på grundval av de överlämnade uppgifterna en bedömning av om det föreligger en särskild situation som motiverar eftergift av tullarna.

20 Det ankommer under alla omständigheter inte på den nationella myndigheten att fastställa huruvida situationen i fråga är en särskild situation, i den mening som avses i artikel 905.1 i förordningen, som motiverar att kommissionen efterger tullarna.

21 Mot bakgrund av de skälighetshänsyn som ligger till grund för artikel 239 i kodexen skall tullmyndigheten vid sin prövning nöja sig med att undersöka huruvida de åberopade uppgifterna försätter sökanden i en undantagssituation jämfört med övriga aktörer som bedriver samma verksamhet.

22 Svaret på tolkningsfrågorna blir således följande. Uppgifter "som kan ge upphov till en särskild situation till följd av omständigheter under vilka varken bedrägeri eller klar försumlighet kan tillskrivas personen i fråga", i den mening som avses i artikel 905.1 i förordningen, föreligger — och gör det nödvändigt för kommissionen att undersöka handlingarna i ärendet — när det mot bakgrund av de skälighetshänsyn som ligger till grund för artikel 239 i kodexen har fastställts att det finns uppgifter som försätter sökanden i en undantagssituation jämfört med övriga aktörer som bedriver samma verksamhet, och när de villkor som anges i artikel 900.1 a i samma förordning för eftergift av tullar till sökanden inte är uppfyllda.

Rättegångskostnader

23 De kostnader som har förorsakats den franska och den italienska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 26 november 1996 har ställts av Bundesfinanzhof — följande dom:

Uppgifter "som kan ge upphov till en särskild situation till följd av omständigheter under vilka varken bedrägeri eller klar försumlighet kan tillskrivas personen i fråga", i den mening som avses i artikel 905.1 i kommissionens förordning (EEG) nr 2454/93 av den 2 juli 1993 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 2913/92 om inrättandet av en tullkodex för gemenskapen, föreligger — och gör det nödvändigt för kommissionen att undersöka handlingarna i ärendet — när det mot bakgrund av de skälighetshänsyn som ligger till grund för artikel 239 i förordning (EEG) nr 2913/92 av den 12 oktober 1992 har fastställts att det finns uppgifter som försätter sökanden i en undantagssituation jämfört med övriga aktörer som bedriver samma verksamhet, och när de villkor som anges i artikel 900.1 a i förordning nr 2454/93 för eftergift av tullar till sökanden inte är uppfyllda.

Hirsch Mancini Murray

Ragnemalm Schintgen

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 25 februari 1999.

P. J. G. Kapteyn

Justitiesekreterare Ordförande på sjätte avdelningen